

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Več odreja!

Velika mesta naraščajo od leta do leta, reja živine po deželi pa zaostaja daleč za potrebami teh mest. Pomanjkanje mesa postaja zaradi tega čimdalje večje in z njim vred tudi draginja. V teh razmerah je čisto naravno, da se ugiba na vse strani, kako bi se dalo odpomoči splošni draginji mesa!

Mej drugim je prišlo merodajnim možem na misel, da treba proti draginji tudi na ta način delati, da se teleta bolj odreja, kakor dosedaj. S prodajanjem telet mesarjem se zgubi veliko mesa, ki bi lahko mnogo zaleglo, ako bi se teleta odrejala in ako bi se le odrastla goved klala. Namesto telet naj se koljejo prasiči in naj se teletina nadomešča kolikor mogoče s svinjino. Vlada hoče rejo telet celo na ta način pospeševati, da bi delila gospodarjem posebne premije za rejo odstavljenih telet.

Ta misel je dobra. Resnica je, da pride v mesnico mnogo telet, za katere je naravnost škoda, da se ne ohranijo za pleme. Resnica je, da bi se dalo s pomnoženo rejo telet marsikaj doseči proti naraščajočemu pomanjkanju mesa; vendar ima tudi taka reja svoje meje.

V obče lahko rečemo, da pridrži naš kmet toliko telet, da redi toliko mlade in druge govedi, kolikor mu pripušča pridelek krme. Po deželi se pri sedanjem pridelku krme ne bo dalo dosti več doseči! Večja prireja telet pomeni pomnožitev živine, ta pa zahteva, da se pomnoži tudi pridelek krme. Če hočemo tedaj vplivati na pomnoženo rejo telet, moramo najprej pomnožiti pridelek krme!

Mnogo dobrega bi pa v tem oziru lahko storili večji posestniki in živinorejske zadruge, ako dobe pripravne pašnike v roke. Ako bi se vsa ona lepa teleta, ki gredo v mesnico, kupila in za rejo obrnila, gotovo bi se s tem veliko dobrega doseglo za izboljšanje domače reje, in če bi se ta reja sistematično razširila tudi po vsih drugih deželah, veliko dobrega bi se doseglo tudi proti pomanjkanju in proti draginji mesa.

Zato pa bodi skrb vseh merodajnih činiteljev, da store, kar je v tem pogledu mogoče in da pospešujejo tudi na to stran razvoj naše domače živinoreje. —r—

Proti pomanjkanju krme!

Kako bogato letino smo si letos obetali, sedaj pa tak preobrat! Povsod se toži o pomanjkanju krme in drugih pridelkov. Pri nas na Dolenjskem je bilo hvala Bogu saj sena dosti, po drugih deželah manjka pa tudi sena. Pri nas trpimo sedaj najbolj zaradi pomanjkanja otave, pa tudi druge krme, posebno za prasiče. Vsled dolgotrajne

suše je vsa presnina slaba, repe pa sploh ne bo. Ni čuda, da je cena prasičev padla in da je začela padati tudi cena drugi živini. Mlada praseta imajo tako slabo ceno, kakor že cela desetletja ne, pa tudi cena goveje živine je slabši kakor je bila pred meseci.

V takih razmerah je treba dvojne opreznosti, da se kolikor mogoče varujemo pred nasledki nezadostne krme. Ravno tako nespametno bi bilo odsvetovati kakor priporočati hitro prodajo praseta. Pri tako splošnem pomanjkanju krme se zlasti pri prasetah ne da čakati na boljše cene. Izdatne in hitre odpomoči, ki bi splošno zalegla, v takih slučajih sploh ni, zato je neizogibno, da se živali prodajajo, prej in pozneje, kakor nanese potreba. Z vsakim odlašanjem bi cena le še bolj padla, ker bi prisilna prodaja pritiskala na ceno. V tem oziru ni toraj priporočati prav nobene špekulacije.

Važno pa je, da skušamo v teh razmerah pridržati za rejo tisto število, ki je potrebno, da ne gre gospodarstvo rakovo pot, kajti z vsako odprodajo potrebnega števila se slabi gospodarstvo. Važno je pa tudi to, da s pridelano pičlo krmo dobro gospodarimo. O prodaji krme ni govora v takih slučajih! Nasprotno! Potrebno je letos, da porabimo za krmo vse, kar je količjak porabnega. Drugo pa je, da smo s krmo kolikor mogoče varčni.

Letos se je v prvi košnji s krmo tako delalo, kakor bi je ne moglo zmanjkati. Prodajala se je v nič, če se je je moglo sploh kaj prodati. Sedaj pa je treba na vsako bilko paziti, da ne gre po nepotrebnem po zlu. Jesensko pašo bo treba do zadnjega izkoristiti, skrbeti bo pa tudi za to, da bo v zgodnji spomladi kaj kositi. Kakor v letih 1908 in 1909 bo tudi letos vse storiti, da srečno prebijemo zimo in da se živine, ki je za gospodarstvo neobhodno potrebna, nič ne proda.

Na vsak način bo treba pa tudi letos skrbeti, da se gnojé travniki in deteljšča. Na travnikih je marsikod ruša tako trpela, da bo redka, kajti mnogo rastlin se je v plitvih legah posušilo. Tako rušo bo treba zgostiti in izboljšati in to se bo dalo doseči s setvijo travnega semenja in s primerno gnojitvijo. —r—

Občinske volitve v Novem mestu.

II.

Zadnjič smo pisali, kako neopravičeno je predbacival „stari agitator“ sedajnemu mest. obč. odboru nepremišljeni in škodljivi sklep, katerega je ta storil s tem, da se je odločil oddati tukajšno nadalj. dekl. šolo šolskim sestram, ker so slabe samostanske šole. A „stari agitator“ je sam sprevidel, da ni res, kar je trdil zadnjič, sedaj popravlja in pravi: da so dobre — za sedaj — nunske šole. On sam piše v „Slov. Narodu“ št. 198 z dne 29. avg. 1911 sledeče: „V Avstriji država ne skrbi za poduk deklet, zasebnih dobrih šol ni, tedaj mora človek žal si pomagati z nunskimi.“ Toraj so dobre nunske šole za njegova dekleta, a jih ne privoščijo manj imovitim meščanom in nižjim urad-

nikom za njih otroke. Ta je pa lepa. Seveda mož, kateri ima nakopičen denar, si sme dovoliti in izbirati — samostanske šole — a komur to ni mogoče, ne sme dati izobraziti svoja dekleta v tisto samostansko šolo, katera obstoji v bližini, ker to ni po volji, temu res staremu agitatorju. Gospodine, kar je za Vas dobro — privoščite tudi nam, saj se bomo tudi mi držali od Vas citiranega izreka „v sili hudir muhe je“ ter se poprijeli, vsaj začasno, kakor Vi, nunskih šol in to za 6., 7. in 8. razred. V nadaljno izobrazbo pa ne bomo poslali otrok v Nemčijo, ampak v slovensko učilnico, morda v „Mladiko“ v Ljubljani. Seveda za Vašo hčerko je tudi ta šola — premalenkostna, pre-slaba, kakor se je izrazila neka oseba iz Vaše rodbine, napram neki tukajšni liberalni a zelo narodni dami z besedami: „Dass die Anica nicht in die „Mladika“ gegeben wird, dafür werde schon ich sorgen.“ Živjo! O mož, mož — kako si ti naroden in zaveden! Tvoja dela Te časte! Pusti, kakor dosedaj tudi za napreje, šole v miru, skrbeli bodo vže drugi za njih napredek — v korist mestnih otrok. Živi, kakor dosedaj — za koristi Novega mesta — brezbrizno in nastopaj, samo za časa volitev, s Tvojimi dolgovoznimi, neslanimi in si nasprotujočimi dopisi v zabavo someščanov. Ko bodo pa končane volitve, vsedi se na nabrane si lavorike, spuščaj svojo onemoglo jezo — na grešni svet — in postani brezbrizen (kakor po navadi) za koristi Novega mesta. Ako bodo zmagali — Tvoji izvoljenci — je doseglo Novo mesto vže dovolj, saj je glavno uže doseženo, ako si Ti zadovoljen, delajo naj pa drugi za blagor Novega mesta. Žalostno za Novomeščane, ako bode imel taki človek vodilno besedo v mestu, kateri se briga edino le za svoj žep. Polomili so jo Novomeščani že mnogokrat, a upati je, da bodo sedaj previdnejši in si ne bodo dali komandirati kandidate, kateri so po volji nekaterim osebam, v dosego njih častihlepnosti in morebiti malo tudi še za kaj drugega, ko je sedaj časa dovolj, a postranskih dohodkov — nič. Vederemo! Narodno-napredna stranka v Novem mestu se mora dandanes zadovoljiti — na komando starega agitatorja, s kandidati, kateri so vse — samo narodni ne in pa tudi napredni ne. Pa kaj to nas briga, saj Ti njemu pomagajo tudi po „farjih“ „udrihati“ — seveda samo takrat, kadar so: „inter nos Mandelci“ in to je dovolj za sposobnost mest. obč. odbornika.

V prihodnji številki bomo pa opisali Slančeve kandidate, njih sposobnosti in vrline, in nadaljevali še o drugih neresničnih trditvah, katere je poročal stari mož o sejnih sklepih. Dokazali mu bomo, da bi mu ne pomagalo nič, ako bi tudi citiral datum 22. julija 1910 namesto — namenoma (?) napčnega 5. sept. 1910, kateri je pa edini pravi za pogajanja s šolskimi sestrami v Šmihelu glede prevzetja tuk. nad. dekl. šole.

Trdil je tudi, da je Rometova hiša stara in nerabna bajta, v kateri sedaj prošt dr. Elbert popravlja in zida stranišča za nune. Da se bode vsakdo lahko prepričal, kako lepi so šolski prostori v tej hiši, kjer bode letos 6., 7. in 8. razred dekliske šole, se vabi p. n. meščanstvo, da si ogleda dne 13. in 14. t. m. zjutraj od 9.—11. ure in popoldan od 3.—5. ure te prostore in sprevidel bode, kako grdo neresnico piše ta človek, o vsem, česar se loti v svoji domišljavi politični velmožnosti.

Dopisi.

Novo Mesto. Podpisano ravnateljstvo „Mestne hranilnice v Novem mestu“ Vas v smislu § 19 in 21. tisk. zak. uljudno poziva, da sprejmete glede na dopis: „Kandija dne 20. avgusta 1911“, ki je bil uvrščen v 16. št. Vašega lista, izdani dne 25. avg. 1911, — v prvi ali drugi prihodnjih „Dol. Novic“ na istem mestu sledeči popravek:

1.) Ni res, da Mestna hranilnica v Novem mestu nima nikdar takega jamstva, kakor hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, če tudi jo štiti občina z vsem svojim premoženjem.

2.) Ni res, da bi bila Mestna hranilnica v Novem mestu trdosrčno in v naglici izterjavala posojila, kar en dan 30 menic in ni res, da toliko strank kandijska (hran. in pos.) ni izterjala tekom jednega leta.

Res pa je, da jamči občina novomeška za vloge z vso svojo davčno močjo in z rezervnim zakladom, ki je znašal koncem leta 1910 230.586 K 93 v in ne samo z mestnim premoženjem, ter da je novomeška hranilnica neprenehoma pod nadzorstvom cesarskega komisarja!

Res je nadalje, da Mestna hranilnica ni nikdar izterjavala kar 30 menic na en dan, temveč da je iztožila n. pr. povodom Hočevarjevega poloma samo dve menici, eno za 1300 K, eno pa za 2400 K, kateri menici ste pa iz premoženja Hočevarjevega

pokriti, da pa ni iztožila nobene druge tozadevne menice razen še tretjo za 1500 pred kratkim časom!

Res je tudi, da Mestna hranilnica svoje hipotečne terjatve tožbenim potom izterjava še le tedaj, če je zaostalo že 4, 5, 6, polletnih obrokov (!) na dolgu, da je torej skrajno prizanesljiva in še takrat zahteva samo zaostanke na obrestih.

Z vsem spoštovanjem

Ravnateljstvo mestne hranilnice v Novem mestu,

dne 6. septembra 1911.

Albin Smola, l. r., predsed. — Ivan Krajec, l. r., pis. ravnatelj.

Mokronog. V soboto pred sv. Jernejem je v Mokronogu največ življenja v celem letu. Nekaj zaradi sejma, ki je na ta dan, eden največjih. Posebno pa še zaradi romarskega shoda na bližnji Žalostni Gori. Bilo je tudi letos 19. avgusta. V trgu se je nabralo veliko sejmarjev od blizu in daleč. Prignali so skupaj veliko goveje živine, konj in prašičev in pripehali drugega blaga, tako, da je bil po ulicah, prodajalnicah in gostilniških prostorih največji promet, ceste in pa dvorišča polna voz in sejmarske robe. Med tem pa so prihajale neštete množice romarjev na božjo pot na Žalostno Goro, ki je na ta dan vsako leto najbolj obiskana. Pridejo ljudje skupaj od blizu in daleč, tudi iz sosednje Štajerske in celo iz Hrvaškega. V sredi tega živahnega gibanja in vrvenja, ravno okrog poludne, pa se je zaslislal glas: Gori! In že se je prikazal v Pencatovi tovarni ogenj, ki je v par minutah objel s plameni tovarno in parno žago. Šele sedaj se je videla vsa resnost preteče nevarnosti. Veter je potegnil in že so bila sosednja poslopja v ognju, v nemalo se je poslopje za poslopjem, ogenj je švigal od strehe do strehe, preskočil ceste in ulice in v nemalo nasproti stoječa poslopja, veter pa je zanašal goreče utrinke na oddaljene kozolce. In v pol ure je bil ves spodnji del Mokronoga v plamenu. Seveda je tukajšna požarna bramba takoj bila na licu mesta, pa ogenj je zadobil premoč in ni ga bilo mogoče vstaviti niti omejiti. Vso grozo in zmedenost pa si lahko vsakdo predstavlja, če pomisli, da se je to naenkrat zgodilo in sicer, ko se je sejmarsko življenje ravno najbolj razvilo. Vse je bežalo, sejmarji z živino in vozovi vse vprek, pri čemur so sami sebi in drugim napravili že pri blagu škodo. Prodajalci so hitro skupaj zmetali blago, pri tem pa mnogo blaga pokvarili, pobili in razbili. Domači pa si niso zamogli ničesar drugega rešiti nego lastno življenje. Zgorela jim je obleka, dragocenosti, hišna oprava, živila in nekaterim tudi denar, ker kar so tudi skušali rešiti v naglici, se jim je zunaj vnelo in kar je še najbolj žalostno, so jim sejmarski tatovi pokradli in odnesli. Nekaj jih je že prišlo pravici v roke. Tak človek ne zasluži usmilenja, ki tako grdo zlorabi nesrečo bližnjega. Kradli so celo trgovcem blago raz voz. Pride zanje dan plačila. Šele, ko so prihitele na pomoč požarne brambe iz sosednjih krajev St. Ruperta, Mirne, Trebnjega, Škocijana in Novega Mesta in druge, se je posrečilo ogenj omejiti. A zadušiti ga pa niso mogli cel teden. Zgorela je skoraj polovica trga. 43 hiš in 110 družih gospodarskih poslopij. Vsi posestniki „Šauergerase“, ostale so le hiše pri Koželu (preje Sircelj), Erratova, Mevželjnova, Končinotova, Knapovski in sodnija. Škoda je ogromna in pomoč nujno potrebna. Pa že so se oglasila usmilenja srca in priskočila na pomoč vsaj za prvo silo. Naj jih posnemajo še drugi, da se polagoma zacelijo rane ponesrečencev.

St. Lovrenc ob Temenici. Malo krajev je na Dolenjskem, kjer bi se bil liberalizem tako vgnjezdil kakor v občini Velika Loka, v katero spadajo ljudje iz treh župnij, naše, trebanjske in čateške. S krčevitostjo si je skušal pri raznih volitvah obdržati svoje postojanke. A ker ljudje vidijo, da je v občini vse posurovelosti in podivjanosti kriv liberalizem, ki ima pravo gnjezdo po nekaterih gostilnah, so mu pri zadnjih obč. volitvah zadali smrtni udarec. Vse liberalne zvijače in laži niso nič pomagale. V I. razr. je S. L. S. dobila 105 proti 68 liberalnim glasovom. V II. razr. naši 188, nasprotni 82. V III. seve naša ogromno večino. Upamo, da bo zdaj mir in se bo ljudstvo še bolj poprijelo svojih pravih prijateljev, ki mu vedno pomagajo k lepšemu napredku.

Višnja Gora. — Nagla smrt. — Enega naših najboljših mož ni več. Ko se je 29. avg. Anton Jaklič, posestnik iz Kriške Vasi, na vozu peljal po Peščeniku, ga je najbrž zadela kap, padel je na zaboj in bil mrtev. Vsi poizkusi oživljanja so bili brezuspešni. Rajnik je bil vrl mož ter jako delaven somišljenik S. L. S. Zato so ga občani v Kriški Vasi izbrali svojim županom. Bil je že prej mnogoleten član krajnega šolskega sveta v Višnji Gori, kateri je mej tem časom zidal lepo novo šolsko poslopje. Pri posojilnici je sodeloval kot odbornik mnogo let. Izbrali so ga v zdravstveni svet. Deželni odbor ga je pred nedavnim imenoval članom cestnega odbora. — Dokler se ni osnovala Kmetska Zveza,

bil je rajnik tudi odbornik katol. političnega društva v Šmartnem pri Litiji, ki je obsegalo vse litijsko glavarstvo. Vdeleževal se je društvenih shodov v kljub daljnemu potu. S svojim bratom, župnikom na Prežganji, je večkrat prihitel k zborovanjem in prireditvam S. L. S. — Kako so ga čislali, pokazal je pogreb, katerega se je vdeležila mnogobrojna množica. Komu bi se ne smililo 6 nepreskrbljenih otrok, ki so tako nenadoma zgubili skrbnega očeta v najlepših letih, katerih je dočakal komaj 38. Vsem je v tolažbo misel, da ga smrt ni našla nepripravljenega, ker so ga nedolgo poprej videli pri obhajilni mizi. Časten spomin vrlemu možu; večna luč naj mu sveti!

St. Janž na Dolenjskem. V nedeljo 27. avgusta ob 8. uri zjutraj je bila volitev župana. Za župana je bil izvoljen to pot še trgovec in gostilničar Ivan Prijatelj. Ker je nekaj odbornikov S. L. S. še omahljivih, je to pot ostalo še pri starem županu, ki lahko vidi, da je S. L. S. dosti potrpežljiva. Drugod z liberalstvom hitreje pometajo. Svetovalci so pa novi, med njimi, prvi Jožef Zupan Oplino, Jožef Starina Leskovec itd. — Dežja smo hvala Bogu, dobili. Vse se je poživilo, posebno ajda se dobro razcvita in grozdje se lepo redi.

Bela Cerkev. — Požar. — Na dan sv. Jerneja, ko je bilo dokaj ljudi v St. Jerneju na sejm, nastal je v Tomažji vasi iz neznanega vzroka ob neki štali ogenj, ki se je silno hitro razširil na poslopja 8 gospodarjev ter upepelil 20 raznih poslopij. Da niso prihiteli požarne brambe iz okolice, celó iz bolj oddaljenega Novega Mesta, zgorela bi bila vsa vas, broječa do 40 hiš. Vrlim gasilcem se imamo zahvaliti, da so omejili ogenj, ki se je med vetrom tako naglo širil. Gospodinja, ki je hotela rešiti iz štale dvoje živinč, se je tako opekla, da so jo morali odpeljati v novomeško bolnico, kjer se bo ozdravila. — Nekaterim je vse zgorelo. Žalostno je gledati po pogorišču. V nadi, da se jim bo pomagalo, so pogoreli že pričeli pripravljati za stavbo novih poslopij. Prvi so naklonili pomoč č. Kartuzijani v Pleterjah. Darovali so ves les za ostrešja. Naš državni poslanec prof. Jarc bo posredoval pri visoki vladi.

Iz Šentjerneja. Nad vse pričakovanje sijajno je zmagala pri zadnjih občinskih volitvah S. L. S. Dva oštirja sta po državnozbornih volitvah izdala parolo, da pri občinskih volitvah morajo zmagati liberalci. Sedaj pa taka blamaža! Pomislite: I. razred oddani glasi 358. S. L. S. 251, lib. 107. II. razred oddani glasi 560. S. L. S. 394, lib. 166. III. razred oddani glasi 1060. S. L. S. 740, lib. 320. Za to lepo in častno zmago se moramo zahvaliti kremeniti značajnosti in politični izobraženosti naših mož. Slava njim! Do tako sramotnega propada pa je liberalcem precej pripomogel tudi „Svinjski Dom“. Zadnji čas je teden za tednom napadal ugledne može. Ljudje so o tem čuli, primerjali resnico s poročilom, pa so spoznali, da ta listič od same laži živi. Kar jim ni „S. D.“ pokvaril, so jim pa še slaboglasni agitatorji. Enega bi bile v Cerovemlogu kmali ženske — nabunkale!

V St. Petru je imela Marijina dekleška družba 20. avg. predstavi „Sv. Cita“ in „Marijin otrok“. Da se je župljanom vstreglo, so ponavljali 27. avgusta. Dekleta so svoje vloge rešile zares prav dobro. Če upoštevamo, da so igralka domača dekleta, ki imajo obilo dela — pa tak nevstrašen, neprisiljen, domač in naraven nastop, gladko govorjenje brez šepetalca, prav kratki odmori brez ropotanja in šuma za zastorom, dalje, da so nekatere igralka imele v istem dejanju dvojno ulogo, moramo upravičeno reči: vsa čast! — Poročevalec je imel svojčas priliko, da je bil obilokrat v slovenskem in nemškem gledališču v Ljubljani in tudi drugod, a tam ga je vselej vznevoljilo koketiranje ter sla in pohlep po hvali in priznanju, — tukaj pa je z zadovoljnostjo občudoval igranje, ki je prišlo iz srca in ravno zato tudi segalo v srce, ni čuda, da si je marsikdo brisal solze. Vrla dekleta le krepko naprej v blagonravnem in izobraževalnem delovanju!

Ljubljana. — Iz odboro ve se je S. K. S. Z. — Sklenilo se je: Zveza si nabavi razglednice s sliko „Ljudskega doma“, ki se bodo prodajale v pokritje naraslih tekočih stroškov. — Pouk v kuhinjski šoli se začne že krog 15. septembra v istem redu, kot se je vršil prvi kurz. — Zveza proslavi spomin umrle predsednice Zvezinega ženskega oddelka, gospe Manfredo s tem, da se opravi drugo nedeljo v oktobru društvena maša na Šmarni gori. Redna predavanja se začno s prvim torkom v oktobru in se bodo vršila deloma v mali, deloma v veliki dvorani „Ljudskega doma“. „Ljudski dom“ se slovesno blagoslovi in otvori dne 17. septembra o priliki Zvezine skupščine. Skupščina S. K. S. Z. se vrši v nedeljo dne 17. septembra od 3. do 5. ure popoldne v veliki dvorani „Ljudskega doma“ s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila Zvez za Kranjsko, Štajersko, Goriško in Koroško. — 2. Poročilo Zveze

Orlov. — 3. Poročilo o „Slov. Straži“. — 4. Organizacija: a) pevskih odsekov; b) gledal. odsekov; c) ženskih odsekov; d) odsekov za prirodoslovne zbirke v društvih S. K. S. Z. — 5. Jugoslovanska Strokovna Zveza. — 6. Slučajnosti. Vsa društva prosimo, da blagovolijo poslati k skupščini svoje zastopnike. Skupščina bo zelo važna radi organiziranja podrobnega dela v društvih. Po skupščini zvečer otvoritvena predstava „Ljudskega odra“: „Divji lovec“. — Vsa društva, ki nam pole še niso vrnila, prosimo, da store to takoj. Ako bi se pola kateremu društvu ne bila dostavila, prosimo, da nam to takoj javijo, da jim pošljemo drugo. — Režiserski tečaj. „Ljudski oder“ v Ljubljani priredi na novem ljubljanskem odru v „Ljudskem domu“ v dneh 14., 15. in 16. septembra t. l. tridneven kurz za podoželne režiserje, voditelje iger in najboljše igralce in igralka naših društev. V tem kurzu se bo podalo učencem vse, kar je treba, da igra uspe, bodisi glede študiranja igre, ali režije, zidavo odra, kostumov, porabe kulis, lišpanja itd. Vse kar se bo teoretično razpravljalo, se bode tudi praktično pokazalo. Tečaj se vrši pod vodstvom strokovnjakov in je brezplačen. Vsak udeleženec mora imeti po en iztis dr. Krekove igre „Tri sestre“ in mora še predno pride v Ljubljano, znati eno ulogo, naj bo že katerakoli te igre. Pri stop ima vsak član in vsaka članica vseh naših društev, ki so včlanjena v S. K. Z. Od posameznih društev se lahko oglasi do pet igralcev. — Dr. Jan. Ev. Krek, t. č. predsednik S. K. S. Z. Luka Smolnikar, t. č. predsednik „Ljudskega odra“.

Domače in ptuje novice.

Belokranjska železnica. Izšel je odlok c. kr. železn. ministrstva, kateri določi glavni kolodvor za belokranjsko železnico v Novem mestu. Kandija dobi postajališče in skladišče za blago. Ob enem se je izdalo tudi stavbeno dovoljenje za razpis in zgradbo te železnice.

Duhovniške izpremembe na Dolenjskem. — Premeščeni so bili č. gg.: župni upravitelj Franc Zajc iz Poloma v Belo peč; župni upravitelj Josip Cuderman z Vojskega v Šent Lambert; kaplani: Franc Klemenčič iz Kostanjevice v Stari trg pri Ložu, Franc Nastran iz Boštanja v Borovnico, Ivan Florjančič iz Škocjana pri Dobravi na Rako (II), Ivan Štrubelj iz Starega trga pri Ložu v Velike Lašče, Josip Koželj iz Velikih Lašč v Kočevje, Ivan Miklavčič iz Smlednika v Šent Vid pri Zatičini, Franc Novak iz Šent Vida pri Zatičini v Koprivnik na Kočevskem, Edvard Šimnic iz Sore v Šmarje, Matija Noč od Sv. Križa pri Litiji na Bohinjsko Bistrico, Ivan Sedej od Sv. Križa pri Kostanjevici v Selca (I). — Imenovan je č. g.: Anton Črnugelj, kaplan v Šent Janžu, za župnega upravitelja istotam. — Nameščeni so za kaplane č. gg. semeniški duhovniki: Josip Klopčič v Križevem pri Kostanjevici, Josip Muren v Sostrem, Josip Rogelj v Kostanjevici. Nemški viteški red je namestil P. R. Grobljar za II. kaplana v Semiču. — Župnik v Škocijanu č. g. Peter Bohinec je dobil župnijo v Dupljah pri Trziču. Razpisana je vsled tega župnija Škocijan pri Dobravi. — Č. g. J. König, župnik Viniški, je postal duh. svetnik.

V kapucinskem redu so premeščeni: Iz Celja č. p. Hugolin Rak v Krško. Iz Krškega: P. Herman Langeršek postane ondi gvardijan, p. Metod Mišič za vikarja v Škofjo Loko, p. Erhard Pečar v Škofjo Loko. Iz Škofje Loke: P. Ambrož Majcen v Krško.

Na Kitajsko za misijonarja se je podal iz Pariza lazarist č. g. Leopold Perme, dolenski rojak iz Šmarjete. — Ondi se nahaja tudi č. o. Veselko Kovač, reda sv. Franciška, znan slovenski pisatelj, rodom z Bučke.

Častno meščanstvo. Deputacija občinskega odbora črnomajškega je zadnjič v Metliki izročila diplomu častnega občana g. c. in kr. obrstu Petru Pollu, zastopniku vojnega ministerstva pri trasirski komisiji za belokranjsko železnico.

Obiskovalni izkaz avstrijskih vseučilišč v poletnem semestru 1911/12. Vseh slušateljev je bilo 24.804. Med temi je bilo 11.422 juristov, 4441 medicincev, 7491 filozofov in 1450 teologov. Hospitantinj je bilo na juridičnih fakultetah 44, na medicinskih fakultetah 5 in 13 rednih slušateljic, na filozofskih fakultetah rednih slušateljic 911 in 124 hospitantinj. Največ slušateljev je imelo dunajsko vseučilišče 7789 in najmanj vseučilišče v Inomostu 1122, med katerimi je bilo 359 teologov, 276 juristov, 215 medicincev in 266 filozofov.

Zahvala. Neizbrisni vtisi krasno vspele slavnosti 25 letnega jubileja kranjske deželne kmetijske šole na Grmu nalagajo nam prijetno dolžnost, da se tem potom še jedenkrat vsem, ki so kakorkoli pripomogli k dostojni proslavi jubileja, najuljudneje za-

hvalimo. Predvsem zahvaljujemo se blagorodnemu g. ravnatelju Rohrmanu in ostalim gg. učiteljem, kakor tudi blagor. g. županu Zurcu za prisrčen sprejem, izvanredno gostoljubnost ter za ves trud, ki so ga imeli s to prireditvijo. Iskreno zahvalo izrekamo posebno blagor. gospej ravnateljici za veliko skrb, za vzorno ter izvrstno pogostitev vdeležencev. Zahvaljujemo se ob enem vrlim gospicam gojenkam gospodinjske šole iz Šmihela za prijazno postrežbo in konečno tudi slav. občinstvu iz Novega mesta in okolice za izkazane nam simpatije. — Za udeležene absolvente:

R. Medič m. p., F. Medved m. p., R. Hladnik m. p.

• V krški mestni bolnici je umrla usmiljenka s. Cecilija Štukeč, rojena na Starihovem Vrhu pri Semiču. Bila je zelo čislana pri bolnikih in znanih. P. n. v m.!

• Cesarice Elizabete javna bolnica — za ženske — v Novem mestu je dobila vsled sklepa zastopa zdravstvenega okrožja z dne 25. avg. 1911 prepotrebnege še drugzga pomožnega zdravnika — sekundarija, g. dr. Mirkota Črnič. Bila je pa za to tudi že skrajno nujna potreba, ker se na tej bolnici izvršujejo mnogovrstne, zelo velike in težke operacije. — Dne 19. avgusta pripeljana je bila v zavod neka ženska, katera si je v samomorilnem namenu prerezala žile na vratu in preparala trebuh, iz katerega so visela na več mestih prerezana čreva. Posrečilo se je oteči nesrečnici življenje in to potom velike in zelo težke operacije. Sedaj je že na potu okrevanja in je upati, da zapusti v kratkem času bolnišnico — ozdravljena. Taki in slični slučaji povzročujejo, da dobiva ljudstvo vedno večje zapiranje v ta zavod, kar se kaže s tem najbolje, da raste od dne do dne število bolnikov. Saj pa temu tudi ni čuda, ko imajo bolniki poleg izvrstne zdravniške pomoči, dobro hrano, čiste in zračne sobe in zelo ljubeznjivo postrežbo po sestrak usmiljenkah, katere vrše res z vso požrtvovalnostjo svoj vzvišeni poklic — dobra dela usmiljenja. Pred kratkim časom obiskal je ta zavod deželni odbornik g. dr. Zajc ter se zelo laskavo izrazil o njem, ko si je natančno ogledal vse oddelke bolnišnice.

• Blagoslovljenje nove lurske kapele v tukajšnjem samostanu se vrši dne 24. septembra po sledečem sporedu: Sobota 23. sept.: Ob polu enajstih prihod Prevzvišenega. Ob treh začetek spovedovanja. Ob šestih slovesne litanije. Po Ave Mariji slovesno zvonjenje. — Nedelja 24. sept.: Ob šestih skupno sv. obhajilo Marij. kong. Ob polu sedmih orgljana sv. maša Prevzvišenega. Ob trideset na deset vhod knezoškofa skozi cerkev v kapelo — posvečenje oltarja — blagoslov kapele. Ob enajstih slavnostni govor — knezoškof. Ob polu dvanajstih orgljana sv. maša. Ob štirih govor. Ob polu petih slovesne pete litanije. Ob sedmih predstava v rokodelskem domu za povabljene goste. — Vmes bodo tihe sv. maše od 4. ure naprej vsake pol ure. V osmini bo orgljana sv. maša ob 6. uri za dobrotnike kapele, popoldne ob 6. uri litanije. Na dan osmine ob 8. slovesna sv. maša, popoldne ob 4. uri sklepna pridiga, pete litanije, zahvalna pesem z blagoslovom. — K tej izredni slovesnosti so povabljeni vsi od blizu in daleč. Tudi za spovednike bo preskrbljeno, da lahko vsak svojo pobožnost opravi, kar se posebno priporoča, da se bodo tudi lahko zadobili sv. odpustki.

• Dijaška stanovanja. Pri izbiranju dijaških stanovanj je treba s posebno previdnostjo postopati in je pred vsem na to gledati, da se izbere tako stanovanje, kjer zastopniki staršev vestno pazijo na gojence v smislu poučila, potrjenega z odlokom c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko, z dne 26. febr. 1899.

• Naznanilo o začetku šolskega leta 1911/12 na deški šoli. Šolsko leto 1911/12 se prične dne 15. septembra 1911. Vpisovalo se bode dne 13. in 14. septembra od 9. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne v IV. a razredu v samostanskem poslopju. Učenci, ki so to šolo že obiskovali, naj prinesejo s seboj zadnje šolsko naznanilo. Nanovo vstopajoče dečke naj spremijo starši ali njih namestniki ter naj prinesejo s seboj natančne rojstvene podatke. — Vsi zunanji učenci, ki niso pristojni v mestno šolsko občino, morajo prispevati k stroškom za vzdrževanje vspretnic. V mestu stanujoči učenci morajo plačati po 5 K, zunaj mesta stanujoči pa po 12 K na leto. — Učenci, ki nameravajo na novo ustopiti v tukajšnjo šolo, to je iz Prečenske in Šmihelske občine, se morajo pri tamkajšnjem šolskem vodstvu odglasiti. Vodstvo.

• Začetek šole. Na nadaljevalni dekliški šoli v Novem mestu pod vodstvom čč. šolskih sester de Notre Dame se bode šolsko leto 1911/12 začelo dne 16. septembra s slovesno sv. mašo; imela bo ta šola letos tudi že 8. razred; podučevalo se bode po načrtu meščanskih šol. Vpisovanje bode dne 13., 14. in 15. septembra popoldne od 9. do 12. in popoldne od 2. do 4. ure. (Hiša Rome). Šolnina znaša mesečno 6 kron. Revna me-

ščanska dekleta bodo šolnine proste. Sprejmejo se tudi vnanje učenke, za katere je dovolj stanovanj pri poštenih in dobrih rodbinah.

• Za pogorelce v Mokronogu je v nedeljo, 10. septembra veselica na Glavnem trgu.

• Letošnja kopališka sezona v Novem mestu prihaja k koncu. Cel čas je bilo kopališče jako dobro obiskano, ker sta bila voda in zrak vsled vročine tako prijetna kakor že dolgo let ne. Meščani so pri tem uživali prijetnost kopanja, občini pa bodo tudi prav prišle pristojbine. Škoda le, da je kopališka naprava tako malenkostna in pomanjkljiva in ne nudi človeku iste udobnosti kot drugod. Tujci so se pritoževali tudi nad tem, da se pri nas človek ne more kopati, kadar bi se sam hotel; toda temu se bo baje odpomoglo s tem, da se bo drugo leto napravilo kopališče za ženske in za moške. O kopališkem oskrbniku za sedaj molčimo.

• Nalezljiva bolezen v okolici Novega mesta. Kakor skoro vsako leto v tem času, se je pojavila tudi letos v okolici Novega mesta (Težka voda, Pogance) nalezljiva bolezen, typhus. Bolezen se nalezje po bolnih osebah ali po predmetih, s katerimi je bil preje bolnik v dotiki. Nosilec te bolezni je Typhus bacillus, ki se jako urno razširja zlasti v vodi in v mleku in preide v slučaju neprevidnosti v zdravo osebo, katero okuži. Osebo, ki je zbolela na tej bolezni, spozna navaden človek po mrzličnem tresenju; bolnik se čuti utrujenega, toži o glavobolu, postaja vrtoглаv, pred očmi mu miglja, šumi po ušesih in dobi nahod. Navadno leži brezčuten v nezavesti, ali pa je nemiren in jako zgovoren. Po 2.—5. dneh se mu spuste po koži kakor leča veliki rudeči madeži, bolnik blodi in ima bolne predstave. Ako se opazijo pri kaki osebi ti pojavi, naj se takoj pokliče zdravnik, ki bo potrebno odredil in naj se ja ne dela tako kakor večinoma, „bo že bolje“, potem pa ko je prepozno, se šele kliče zdravnika. V prvi sili pa se naj da bolnika v posebno sobo, da se še drugi ne okužijo. Pazi se naj na snago telesa, na dobro hrano in poda se mu naj nekoliko vina ali žganja. S tem da le en bolnik zboli na tej bolezni, so okuženi vsi predmeti, s katerimi je prišel bolnik v dotiko; posebno pride v poštev voda. Ta se naj v takih slučajih pije malo in še ta pomešana z vinom. Ne samo po zakonu (30. junija 1900) je dolžnost, ampak tudi v korist vsacega posameznika in celega okraja je, da se vsak slučaj takoj naznani v od mesta oddaljenih krajih v občinski urad, če pa tega ni, se naj poda takoj k pristojnemu okrajnemu glavarstvu, ki stori potrebne odredbe, da se bolezen omeji.

• Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu avg. 1911 je 207 strank vložilo 71.888 K 20 h; 302 stranki vzdignilo 106.837 K 70 h; 22 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 23.200; 251 menic se je eskomptovalo za 93.457; stanje vlog 3.541.734 K 82 h; denarni promet 495.747 K 34 h; vseh strank bilo je 1113.

• Tatvina obrezanih tramov. Gospodični Papeževi je zmanjkalo izpod kozolca nad Loko 5 tramov po 6 m dolgih. Les je bil zelo suh, ki je bil namenjen za strešni stol. Razume se, da se te vrste tatvina spravi čez Loko poleg Krke v varni kraj. Sklepa se to že iz tega, ker je bilo letos spomladi ukradenega več lesa čč. oo. frančiškanom, kateri je bil namenjen za cerkveno ostrešje. Lansko leto pa tudi mizarju Maloviču 14 kosov obrezanih tramov, tudi iznad Loke. Policijskim organom bi bilo zelo v čast, če bi zasledili tega nenavadnega tatu, ker svoj čas se je govorilo, da je zmanjkalo tudi več lesa mestno-občinskega iz šupe na Loki. Pozor naj bi se jemal na popravila, ker le za tako delo je les pripraven. Želeti bi bilo, da bi šlo slavno občinstvo mestnim stražnikom na roko ter jim pomagalo stvar razjasniti.

• Današnji list ima kot prilogo priporočilo Tomasove žlindre društva Tomasovih fosfatnih tovarn v Berlinu.

Gospodarske drobtine.

— Pouk za vinogradnike. C. kr. vinarski nadzornik g. B. Skalicky priredi te jeseni več predavanj o trgatvi in umnem kletarstvu in sicer: V petek (praznik), dne 8. sept ob polosmih zjutraj v Št. Jerneju; v nedeljo, dne 10. t. m. ob 7. uri zjutraj v Semiču, in ob 2. uri popoldne v Dobličah; v nedeljo, dne 16. t. m. ob polosmih zjutraj v Št. Janžu, in ob 3. uri popoldne v Tržišču; v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne na Raki; v nedeljo, dne 1. oktobra zjutraj ob osmih v Vipavi, in popoldne ob 3. uri na Gočah. Z ozirom na veliko važnost umnega kletarstva zlasti za izvoz našega vina v tujino, je želeti obilne udeležbe od strani vinogradnikov.

— **Naročila na umetna gnojila** sprejema kmetijska podružnica novomeška in se je zglašiti z dotičnimi naročili do 30. septembra t. l. Opozarjam na to vse naše dosedanje odjemalce s prošnjo, da se pravočasno oglase. Podružnica bo tudi letos naročevala umetna gnojila v celih vagonih, da jih dobe naročniki ceneje. Najbolje bode, ako se naročevanje zvrši po županstvih tako kakor pri modri galici, ker le v tem slučaju je mogoče, da se umetna gnojila takoj z voza oddajajo naročnikom, dočim je vsako spravljajanje po skladiščih dražje. Po občinah naj bi se zbirala naročila in potrebna ara in po občinah naj se umetna gnojila oddajala. Naročniki, ki zamorejo po svojih premoženjskih razmerah pristopiti k c. kr. kmetijski družbi, naj pa pristopijo, ker je podružnica poklicana skrbeti pred vsem za svoje člane in imajo biti le ti deležni ugodnosti, ki se imajo s skupno nabavo umetnih gnojil po kmetijski podružnici.

Spomenik na grob preč. P. Viljema.

Ker bi rada imela spomenik že koncem meseca septembra postavljen, sva ga tedaj že naročila, četudi še nimava vsega potrebnega denarja skupaj. Pričakujeva pa, da bodo nama poslali doneske oni, ki so do sedaj pozabili na svojo obljubo.

Prošiva tedaj še enkrat prav lepo, naj dotični vpošljejo takoj namenjene prispevke.

Maks Brunner.

Urb. Horvat.

Prošnja do blagih src!

Trg Mokronog je zadela grozovita nesreča. Požar je v soboto dne 19. avg. v Mokronogu ljuto razsajal in spravil v par urah skoraj cel trg v pepel. Zgorela so stanovanjska poslopja, hlevi, kozolci, živina, obleka, krma, žito, denar in poljedelsko orodje. Beda je nepopisna!

Prošimo torej vsa blaga srca, da priskočijo obupanem re-vežem na pomoč, da se vsaj za prvi trenutek osuše solze onim, ki obupano gledajo v pogorišča svojih uničenih domovanj.

Vsak dar, bodisi v obleki, denarju, žitu ali hrani, bode našel hvaležna srca obupanih pogorelcev.

Pošiljatve hvaležno sprejema: „Odbor za podpore nujno potrebne pogorelce.“ — Mokronog, 23./8. 1911.

Za odbor: **Josip Tekavčič**, m. p. sodni predstojnik. — **Ivan Arh**, m. p. davčni predstojnik. — **Ivan Pirnat**, m. p. nadučitelj. — **Josip Tratar**, m. p. učitelj. — Za župnika **Hinko Bukovitz-a**, **Franc Žitnik**, m. p. kaplan. — **Ivan Ziherl**, m. p. trgovec. — **Peter Strel**, m. p. — **Ivan Hutter**, m. p. sodnik.

Poslano. *)

Odgovor na „poslano“ prostovoljnega gasilnega društva v Novem mestu v 16. štev. „Dol. Novic“ z dne 25. avgusta t. l.

V tem poslanem pravi prostovoljno gasilno društvo, da je vse neresnično, kar je „Slov. Narod“ v št. 190 z dne 19. avg. t. l. poročal, da bi bil namreč jaz podpisani od mestnega občinskega odbora izposloval, da bode gradila mestna občina prepotrebno orodjarno za gasilno orodje, in da sem jaz dosegel, da se je kupil potreben stavbeni prostor za 6500 kron iz občinskega imetja.

V nadaljevanju tega poslanega navaja se, kako da je gasilno društvo že leta 1905 na mestni občinski odbor vložilo prošnjo, da bi kolikor mogoče hitro prepotrebno orodjarno zgradilo. To prošnjo da je rešil mestni občinski odbor že 19. junija 1905, a jaz pa da sem šele leta 1908 v mestni odbor vstopil. Torej odkod ta pomota? tako se končuje poslano.

No, da bodo častiti čitatelji „Dol. Novic“ presoditi zamogli, ali in koliko da je dotično poročilo v „Slov. Narodu“ neresnično in odkod da je zamogla taka pomota izhajati, dovoljeno naj mi bode sledeče do pičice istinito pojasnilo podati.

Dne 28. januarja leta 1910 predlagal sem jaz v občinski seji novomeški, da zgradi prepotrebno orodjarno za gasilno orodje. Ali in kaj da se je v tej zadevi že prej ukrenilo, bilo mi je popolnoma nepoznato. Moj predlog je bil sprejet. Od takrat ni bil, da bi bil jaz navzoč, o zgradbi orodjarne, v sejah občinskega odbora — niti besedice govor. Necega dne lanskega (1910.) leta vprašal me je tadajšnji novomeški župan g. Jos. Ogorentz na ulici: No, kaj ne bode k vašemu predlogu o zgradbi orodjarne prostovoljnega gasilnega društva nič ukrenili, zdaj bi bil vendar že čas zato ne? Jaz sem na to odgovoril: Veste kaj g. župan, dokler ne udobim od mestnega županstva kak pismeni odlok, ne storim nikakega koraka.

Od takrat nisem o zgradbi orodjarne nič slišal, nič čital. Dne 21. junija 1911 došlo mi je od odbora novomeškega prostovoljnega gasilnega društva pismeno povabilo k udeležitvi njegove seje v mestni hiši, to je na rotovžu, kjer se bo o zgradbi orodjarne sklepalo. Seje sem se jaz seveda udeležil, in takrat šele je g. K. Rosmann iz zapisnikov občinskih sej prešlih let prečital še clo dva sklepa, glaseča se na to, da se občina zgradbe orodjarne takoj loti, kakor hitro mu prostovoljno gasilno društvo v ta namen odkaže potreben stavbeni prostor. V ravno isti seji izvedel sem tudi, koliko da ima novomeško gasilno društvo denarnega premoženja, in ker je bilo tega več ko dovolj, glasil se je enoglasni sklep, da se na ponudbo stoječe posestvo umrlega Osolnika takoj kupi. Koj na to podali smo se vsi navzoči na dotično posestvo, kjer se je isto premerilo, za ugajajoče spoznalo, in koj tudi ustmeno kupno pogodbo sklenilo. — To je moj odgovor, iz katerega naj, kakor že rečeno, častiti čitatelji „Dol. Novic“ sami presoditi izvolijo, v koliko da je poročilo v 190. št. letošnjega „Slov. Naroda“ glasom izjave prostovoljnega gasilnega društva v Novem mestu resnično in v koliko neresnično.

V Gorici, dne 30. avgusta 1911.

R. Dolenc.

*) Uredništvo je odgovorno za vsebino tega poslanega samo v toliko, kolikor določa zakon.

Poslano. *)

Novomeški — stari agitator — me je napadel, smešil in sumnil na naj— način v „Slov. Narodu“ št. 198 z dne 22. avg. 1911. Hotel sem mu odgovoriti in vso zadevo pojasniti javnosti, za kar sem poslal tudi jaz svoj dopis „Slov. Narodu“. Uredništvo je pa odklonilo moj dopis in ga priobčiti noče. Gotovo ima pravico samo stari agitator v tem listu neresnice trditi in ljudi napadati ter jih smešiti, ako ne trobijo — brezpogojno v njegov rog. Za dopise tega moža se pa ne boji uredništvo kake odgovornosti — čudno! Ali mar misli, da sme le on nastopati proti!? Da se pa bode zvedela vendarle resnica, prosim uljudno slavno uredništvo za sprejem in priobčenje tega dopisa v prihodnji številki Vašega cenjenega lista.

Slavni novomeški agitator!

Jaz sem postal tako gotovo — klerikalec, kakor ste Vi — gotovo — vzgajali in še vzgajate Vaše otroke v slovensko-narodnem duhu! Nikedar pa nisem bil Vaš politično agitacijski učenec, za kar je dokaz že to, da sem še vedno neustrašen pristaš narodno-napredne stranke. Ako bi se pa držal Vaših načel in Vašega narodnostnega delovanja, postal bi bil uže — socijalni demokrat — če tudi samo — v besedah. Ali ni res? Možje, pri katerih sem se jaz učil polit. delovanja, so bili res dosledni, za narodnost delujoči in nesebični. Ti možje niso delali samo za svoje žepe, niso poznali gnjusnega samoljubja in podle maščevalnosti; ne, bili so možje narodnega dela in odločnosti. Delali tudi niso samo — pred kakimi volitvami — ne, delali so vedno in vstrajno za prospeh naroda in to brez kričavosti. A vzgajali so tudi svojo deco v slovensko narodnem duhu ter občevali v rodbinskih krogih v mili slovenščini. Niso gojili italjanščine in tudi niso nemškutarili, kljubu temu, da niso bile v istem času na Primorskem nič manj žalostne polit. razmere, kakor so danes še na Koroškem. Priznati Vam pa moram, da sva se midva — skupno — borila l. 1901 proti tedanjemu protikandidatu — narodne napredne stranke — dr. Elbertu. A Vas moram pa takoj zagotoviti, da bi se jaz uprl in delal proti njegovi kandidaturi, tudi še danes, ako bi dr. Elbert kandidiral na istem programu, kakor takrat. Prošt dr. Elbert mene ni „poslal“ kakor dopisnika v „Dol. Novice“ proti Vaši osebi, ker se ni šlo in se sploh ne gre za Vas. Ne, storil sem jaz to iz lastne volje in sicer ne radi Vas, temuč resnici na ljubo in pa v zagovor sedajnega mest. obč. odb., kateremu ste Vi očitali, po vsi krivici, da je storil 5. sept. 1910 nepremišljeni sklep, mu predbacivali slabo razumevanje obč. koristi in ga hoteli smešiti radi tega sklepa. Pojasnil bi bil, to za Novo mesto zelo važno šolsko zadevo — bolj jasno in natančno, ako bi bil dobil zagotovilo od uredništva, da se bode sprejel (priobčil) moj dopis popolnoma nespremenjen, t. j. brez kakega črtanja in brez kakih dostavkov.

No, pa tudi ni škodilo, kar so prinesle zadnjič „Dol. Novice“ o neresničnem poročilu glede tukajšne nad. deklishe šole, izkazalo se bode vsaj, kje bode obtičala tista velika blamaža, o kateri Vi pišete zelo hlastno in navidezno — zelo samozavestno. O tem se bode moralo govoriti še javno in si povedati odkrito v brk.

Takrat bodete sprevideli tudi Vi, da so se Vaše — name-noma — nastavljene limanice spremenile v brgone, na katere ste se Vi sami ujeli.

Tudi se bodete prepričali, da niste storili prav, ako ste res — nalašč — datuma obč. sej zamenjali, ker tudi datum 22. julija 1910 ne odgovarja Vašim trditvam, kljubu temu, da ste navedli nekaj števil v svoj zagovor. Žalostna resnica je pa, da je vsakdo žrtev, kdor je dandanes pristaš narodne napredne stranke, ker je materijelno oškodovan več ali manj vsakdo. Zato pa imate tudi Vi prav z Vašo bahato trditvijo, da ne more vsak „dolgo dajati“. A pri Vas bi se ne naučil „dajanja“, kljubu temu, da bi Vi najljubše „dajali“, materijelno, za narodne in obč. koristne namene. Škoda res, da niste Vi mož — dajanja — a to le radi tega, ker preveč upoštevate nemški izrek: „Selbst essen macht fett.“ Žal, da nimam jaz Vašega ozir. Vaše gospe soproge premoženja, gotovo bi Vi ne bili imeli prilike zadnjič se razkoračiti bahato, zaničevalno in prezirljivo v „Slov. Narodu“ ter očitati, da „ne more dajati“ vsakdo dolgo. Jaz res nisem „dajal“ (a se tudi nisem nikedar hvalisal), ker nisem imel in nimam premoženja — v denarju — za narodno nap. stranko. a dajal pa sem — svoje skromne moči za odkrito in pošteno delo. Kdor dá pa več, kakor ima, pravijo, da je lump.

Ako pa Vi resno mislite, da se je Vas napadlo — robato — v zadnjih „Dol. Novicah“, moram priznati Vam, da ni bila to zasluga moja, kakor tudi ne lajanje, katero mi očitati izvolite. Ali niste brali še nikedar v „Slov. Narodu“ članke starega agitatorja, da še pišete o robotosti in lajanju? Zakaj predbacivate kaj tacega? Jahaajte raje naprej in to brez skrbi. Srečno!

Nad vse smešna je Vaša trditev, da je mene pridobil proš dr. Elbert za agitatorja — klerikalni stranki. Jaz se le čudim, da Vas zamore smatrati še kak meščan resnim agitatorjem in Vas sploh upoštevati pri volitvah. Delali smo skupno — izvenpolitično — dr. D., proš dr. Elbert in jaz v — korist Novega mesta — kar se pa tudi ne sramujem priznati javno. Želel bi le, da bi hoteli tudi drugi sposobni someščanje — na tem polju — skupno delati z res nesebičnim, delavnim, za Novo mesto res zavzetim proštom dr. Elbertom in doseglo bi se marsikaj za mesto. Postal pa radi tega ne bo nobeden klerikalec, kakor ni postal ne dr. D. in tudi jaz ne! Ako bi mi ne bili delali skupno, kje bi bila danes naša gimnazija? Kje sejmovi? Kje ženska bolnica? Kje vprašanje glede kolodvora? Kje četrti in peti razred dekliske šole? itd. Samo kričanje in zabavljanje ne koristi — mestu in tudi ne, ako sedi tudi mesto 18 kar 48, po dr. S. volji, izbranih mož v mest. obč. odboru. — Kar se pa tiče moje plače 400 gld., kakor bivši obč. svetovalec Vam pa povem sledeče:

Jaz sem bil prvi obč. svetovalec pet let in sicer od 1. 1902 do (oktobra meseca) 1907 brez vsake plače, kakor tudi drugi obč. svetovalci. Umaknil sem se in odstopil v pomirjenje gotovih hujšakcev. Sprejel nisem več izvolitve v starešinstvo (kljub prigovarjanju velike večine mest. obč. odb.), ker sem hotel in upal, da bodo delali drugi obč. odb. — brez mene — z večjim navdušenjem in uspešnejše za koristi Novega mesta. Toraj nisem mogel jaz, kakor plačani obč. svetovalec nastopiti pri seji 22. julija 1910, kakor trdite Vi. Pojasniti pa hočem — javnosti — zakaj ste pisali Vi to preračuneno neresnico. (Prosim ne sanjajte — v vaš zagovor — zopet o limanicah — ne bode nič pomagalo). Neljubo pa mi je pri tem samo to, da ste me Vi prisilili z Vašim finim očitanjem pisati o mojem petletnem delovanju oziroma delokrogu pri mest. županstvu, a je pa potrebno v pojasnilo. Upam, da me radi tega ne bo napačno sodila — javnost — za Vaše mnenje mi ni pa itak nič.

Od leta 1902, ko sem postal obč. svetovalec, prevzel sem jaz uradovanje v pisarni, (izuzemši knjigovodstvo) nadzorstvo nad mestno stražo in delavci, kakor tudi vsa od županstva oddana dela, seosebno pa dela, katera so se izvrševala v lastni režiji. Ker se je v tem času delalo mnogo pri javnih kanalih, ulicah, trgih, pri napravi novega kopališča in perišča itd., sem bil jaz zaposlen pri mestnem županstvu — dan za dnevom — 6—8 ur. Nadomestoval sem pa isti čas tudi večkrat — po dalje časa — odsotnega župana ter vodil vso mestno upravo. Pečal sem se mnogokrat — na svoje stroške — v Ljubljano in to v izključno obč. mest. zadevah. Posrečilo se mi je, dobiti stalni dohodek za Novo mesto, kateri je donesl do danes uže čez 5000 K v korist mest. šolstvu, a bode donesl vedno najmanj letno 1000 K, ako se bode postopalo pravilno in ne zanemarjalo — kakor preje. No, in v priznanje vsega tega mojega delovanja mi je nakazal mest. obč. odbor pri proračunu za 1907 na predlog župana — soglasno — 700 K nagrade, a to brez moje prošnje, želje in ved-

nosti. Nisem pa prejel nikedar nobenega vinarja za plačo, toliko manje pa vlekel 400 gld, kakor prvi obč. svetovalec. Za kar tudi ne morem dati nazaj občini, kar sem prejel v denarju, kakor mi Vi velikodušno očitate in zahtevate. Dobro ste jo pogodili čast Vam! Ako ni to že nizkotno — vendar pa ni zelo fino, kaj tacega — izmišljenega — zahtevati v javnem pol. listu in to le radi tega, da bi mene osmešili pri someščanih. — Doseči ste hoteli s tem, da bi začeli misliti in sumničiti mene someščanje, kaj sem jaz še vse kaj drugega od mestnega županstva prejel, kakor od Vas izmišljeno plačo 400 gld. Prav kavalirsko ni to, a znači dopisnika v pravi luči. Znati se mora — je rekel Ravnik! Presti Vam mora pa že zelo slaba, da se poslužujete takih sredstev — proti meni! — Jaz Vam nisem nikedar nasprotoval pri izbiri Vaših kandidatov, si ne želim in nočem priti v obč. odbor, ker bi moral delati le po Vaši želji.

Sploh pa vem, da ni to delo — samo Vaše — sigurno še dveh drugih glav. — Herdija — mislite si, šlo bode — ubili smo ga! Bodite brez skrbi, ne bom Vam sledil na taka pota, ker moje dosedanje delovanje je bilo v vsakem oziru odkrito, brez laži, sleparstva in koristolovstva, studi se mi radi tega imeti kake stike z ljudmi, kateri mi hočejo vzeti edino, kar imam, poštenje in zaupanje someščanov in to le radi osebnih ozirov in koristi.

Novo mesto, 31. avgusta 1911.

K. Rosman.

*) Uredništvo je odgovorno za vsebino tega poslanega samo v toliko, kolikor določa zakon.

Zahvala.

178

Povodom velikega požara v vasi Gabrje dal sem pri častitih someščanih pobirati milodare za nesrečne pogorelce.

Nabralo se je 373 kron 36 h ter sem dal od te svote 20 kron za kruh, kateri je bil za prvo silo.

Občina Novomesto je darovala 200 kron, torej vsega skup 573 kron 36 h, kar sem izročil županu občine Brusnice, g. Hrovatu.

Blagim darovateljem izrekam toplo zahvalo.

Novomesto, dne 31. avgusta 1911.

Dr. Jakob Šegula m. p., župan novomeški.

Zahvala.

176

Podpisanemu Štefanu Plut iz Kala št. 2 je pogorela hiša dne 2. avgusta t. l., katero je bil zavaroval komaj 10 mesecev pred požarom za znesek 700 kron pri „Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani“. Ista je izplačala celo zavarovalnino brez vsakega odbitka, akoravno je ostalo na požarišču še nekaj rabljivega lesa.

Zahvaljujem se najiskrenejše Slavni zavarovalnici in isto najtopleje priporočam, katero zastopa za naš okoliš g. Jakob Plut, župan občine Semič.

Štefan Plut.

Dražbeni oklic.

E 633/11
9

Dne 22. septembra 1911 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 8 dražba zemljišča vlož. št. 87 in 88 kat. obč. Tomažavas, obstoječih iz hiše št. 2 v Stranjah z gospodarskimi poslopji, vrta, 9 njiv, 3 travnikov, vinograda in dveh gozdnih parcel v skupnem obsegu 5 ha 44 a 37².

Nepremičnini sta vredni 7550 K.

Najmanjši ponudek znaša 5034 K; pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, tičeče se nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji v sobi št. 5 med opravnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. II.,

dne 11. avgusta 1911.

180

Loterijske številke.

TRST,	26. avgusta	73	89	15	66	23
GRADEC.	2. septembra	80	34	44	53	74

Lepo posestvo

na prodaj

obstoječe iz par njiv, sadnih vrtov, zidane hiše in drugih gospodarskih poslopji, vse v dobrem stanju.

Več se pozve pri lastniku

174-2-1

Anton Korbar-ju v Cerovem logu, občina Orehovica.

Razglas

o začetku šolskega leta 1911/12 na novomeški gimnaziji.

Šolsko leto 1911/12 se prične 18. septembra ob 8. uri s slovesno službo božjo in prizivanjem sv. Duha v frančiškanski cerkvi. Novi učenci za I. razred se bodo vpisovali 16. septembra od polu 8. do polu 10. ure dopoldne. Ob 10. uri se prične vsprejemni izpit, ki se bo popoldne končal.

Vsprejemanje učencev v II.—VIII. razred se bo vršilo 17. septembra od 9.—12. ure.

19. septembra se začne redni pouk.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo.

Rudolfovo, 4. septembra 1911.

173

Št. 14.403.

Razglas

o sprejemu gojenk v deželne gospodinjске šole na Vrhniki in v Repnjah pri Vodichah.

Od 15. oktobra 1911 do 15. marca 1912 se priredi na vsaki teh šol zimski gospodinski tečaj. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška.

Deklice se poučujejo v zgojeslovju, zdravstvu ljudi in živali, praktično in teoretično v kuhanju, šivanju, splošnem gospodinjstvu, živinoreji, prašičereji, perotninarstvu, mlekarstvu, vrtnarstvu, računstvu, knjigovodstvu, sploh v vsem, kar je dobri gospodinjki treba znati.

Pri vsakem zavodu so hlevi, perotnina, vrtovi, prašiči itd. Gojenkam, katere se hočejo posebno v mlekarstvu izvežbati, se priporoča Vrhnika, kjer stoji šola v zvezi z mlekarsko šolo.

Pouk in stanovanje sta brezplačna, le za hrano je plačati dnevno 1 krono.

Gojenke, ki hočejo biti sprejete, morajo biti stare najmanj 16 let, biti zdrave in vzornega vedenja.

Natančnejša pojasnila dobé pri vodstvih šole.

Prošnje za vsprejem je vložiti do 10. oktobra na vodstvo dotične šole.

Deželni odbor kranjski v Ljubljani,
dne 26. avgusta 1911.

175

ŠOLSKE KNJIGE in vse šolske potrebščine

pri J. Krajec nasl in Urb. Horvat-u v Novem mestu.

Veliko

169-6-2

denarja prihranite

ako sukno in modno blago naročite
: direktno iz tovarne tvrdke :

Milica Tomec,

Humpolec (Češko).

Vzorci na zahtevanje poštne prosto na ogled.

Parna opekarna v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

zarezana
in stavbena opeka

v veliki množini na razpolago in se zamore takoj dobiti. Cena najnižja, kakovost izborna. Naročuje se lahko po dopisnici.

148-0-4

„Za 10 vinarjev liter“

najboljšega jabolčnika, skoraj jednako pristnemu, lahkemu vinu, se napravi samo iz najnovejše iznajdbe „Jablus“. — Iz „Jablusa“ pripravljena pijača vre kakor naravni mošt, je zdrava in krepilna.

1 zavoje „Jablus“ z navodilom vred samo 5 K 30 v po poštnem povzetju. Prekupci odstotke, zastopniki se iščejo.

Glavno zastopstvo:

85-3-2

„Jablus“ — Podplat, Štajersko.

Lovske puške :

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig

142-10-4

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

KEIL-ov LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin.
Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin.

Keil-ovo leščilo za póde 90 vin.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah,

ima vedno v zalogi tvrdka:

Novo mesto: J. Picek.
Črnomelj: Anton Zurec.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: Ed. Hajek.
Kočevje: Franz Loy.
Kranj: Franc Dolenc.

Ljubljana: Leskovic & Meden.
Postojna: Anton Ditrich.
Škofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.
Radovljica: Oto Homan.

177-6-1

Zaloga

sukna, platna,
modnega in
manufakturnega
blaga.

Franc Souvan sin, — Ljubljana

Mestni trg št. 22 in 23.

Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

5-12-9

Največja zaloga
preprog.

Popolne opreme
za neveste.

Dobro ohranjen in še skoraj nov

 glasovir

se proda. Kje, pove g. Hladnik v Novomestu. 165-2-2

Gozd, travnik in nekaj njiv

na Vel. Škerjančem pri Rudolfovem, je iz proste roke na prodaj.
Naslov se poizve pri upravištvu „Dol. Novic“. 164-3-2

Kupite

Kašalj

hripavost, katar in
zasliženje, oslovski

če imate:

in dušljivi kašelj nič drugega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „trema smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih
oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: **Bergmann Josip**, Novo mesto; **Andrijanič**
Novo mesto. 1-18-17

Ivan Runtara, : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovem

se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v
izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega
tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. 15-23-16

Josip Ogoreutz

: : v Novem mestu : :

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega
oblačilnega blaga za moške in ženske
po najnižji ceni.

Vsakovrstni šivalni stroji po najnižji
ceni in ugodnimi plačilnimi pogoji.

Velika izbira nagrobnih vencev.

 Mlinarji.

Vedno sveža priznana najboljša
ogrska volnena in židana
mlinarska sita.

Zaloga nepremočljivega platna in plaht
za vozove.

Zunanja naročila točno in poštnoobratno.

Nizke cene.

Dobra postrežba.

161-6-3

Hiša na prodaj v Novem mestu

Kastelčeva ulica št. 113. — Več se izve ravnotam. 162-3-3

S 1. novembrom 1911 se odda 179-2-1

gostilna v zakup (najem)

na prometni državni cesti — tik živinskega trga. Zraven gostilne
še ena manjša hiša z vrtom in eno njivo.

Več se izve pri **Josip Hrehorič-u** — Metlika.

Mlinsko kamenje

zmesno, belo, surščno. : Najboljše rude. : Cene nizke.

Najboljše mlinsko kamenje iz 8 lastnih kamnolomov, ter različno trdih rud
in sestave vsake mere naroča se le neposredno pri

Leskovšek Franc, kamnoseški mojster
v Št. Jurju ob juž. železnici, Spodnje Štajersko.

166-5-2

OGLAS.

143-4-4

Prodajem posestvo

na Spodnjem Štajerskem, občina in županija Videm (pri Krškem),
obstoječe z 20 johov njiv in travnikov, 13 johov gozda; zemljišče
obstoji skupaj v enem kosu, je 800 centov krme, kmetijsko
poslopje, stari vinograd. Cena je 20.000 kron.

Naslov: **Alojzij Župevc**, pošta Videm št. 2, Spodnje Štajersko.

Naznanilo.

Podpisani vljudo naznanjam prečast. duhovščini
in slavnemu občinstvu, da izvršujem po pokojnem
A. Kokalju v Beršljinu št. 27 nadahe

kamnoseško obrt.

Priporočam se tem potom slav. občinstvu, da mi
blagovoli izkazati zaupanje in me posetiti s svojimi
cenjenimi naročili.

Ob enem izjavljam, da se hočem potruditi, kar
je v moji moči, v to, da bom v svojo stroko spa-
dajoča dela izvrševal točno in po solidno nizki ceni.

Za obila naročila se priporočam z odličnim
spoštovanjem

Josip Zagorec,

kamnosek.

154-3-3